

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN - 187

Suriye Hükümeti ile Terör Örgütü YPG/SDG Arasında Ateşkes İmzalandı

Japonya'da ABD'den Alınan Silah Sistemlerinde Teslimat Krizi: 1,1 Trilyon Yenlik Gecikme

2026 Davos Zirvesi ve Trump'ın Grönland Çıkışı

Kıbrıs'ta Devam Eden Çözumsuzlük ve BM Görüşmeleri

İran'dan Gelen Resmi Açıklamalar

Gazze'de Ateşkesin İkinci Aşaması: Çözüm mü, Yeni Bir Çatışma mı?

Trump'ın Gümrük Tehditleri Kanada'yı Çin'e Yöneltiliyor

Pasifik'te Derin Deniz Madenciliği ve Jeopolitik Çatışma

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Suriye Hükümeti ile Terör Örgütü YPG/SDG Arasında Ateşkes İmzalandı

Suriye hükümeti ile YPG/SDG arasında varılan anlaşma kapsamında, ülkenin kuzeydoğusundaki tüm cephe ve temas hatlarında kapsamlı ve derhal ateşkes ilan edildi. Anlaşma doğrultusunda, YPG/SDG unsurlarının Fırat Nehri'nin doğusuna çekilmesi, Deyrizor ve Rakka vilayetlerinin idari ve askeri olarak tamamen Suriye hükümetine devredilmesi kararlaştırıldı. Suriye yönetimi tarafından yapılan açıklamada, anlaşma kapsamında örgütün kontrolündeki Haseke ilinde bulunan tüm sivil kurumların Suriye devletinin resmi idari ve kurumsal yapısına entegre edileceği belirtildi. Ayrıca tüm enerji kaynakları ile sınır kapılarının yeniden devlet kontrolüne geçeceği bildirildi. Bakanlıktan yapılan açıklamada, "Tüm cephelerde ateşkes ilan edilmiş, farklı çatışma bölgelerindeki askeri faaliyetler kapsamlı biçimde durdurulmuştur" ifadeleri kullanıldı. Bu adımın, sivillerin güvenli şekilde geri

dönüşünü sağlamak, insani koridorlar açmak ve devlet kurumlarının bölgede yeniden hizmet vermesinin önünü açmak amacıyla atıldığı vurgulandı. Anlaşmanın ardından sahadaki tansiyonun belirgin şekilde düştüğü gözlemlendi. Anadolu Ajansı muhabirlerinin aktardığına göre, Suriye ordusunun daha önce operasyon yürüttüğü Rakka ve Tel Abyad cephe hatlarında çatışmalar durdu, bölgede sessizlik hâkim oldu. Suriye ordusu, 13 Ocak'ta Fırat Nehri'nin batısında kalan YPG/SDG kontrolündeki bölgeleri askeri alan ilan etmiş, sivillerin tahliyesinin ardından 15 Ocak'ta operasyon başlatmıştı. Son anlaşmayla birlikte bu askeri hareketlilik yerini ateşkes bıraktı. YPG/SDG elebaşı Şahin, Erbil merkezli Rudaw televizyonuna yaptığı açıklamada, örgütün Deyrizor ve Rakka illerinden çekilmeyi kabul ettiğini duyurdu. Şahin, bugün Şam'da Cumhurbaşkanı Şara ile görüşeceğini belirterek, dönüşünde anlaşmanın detaylarına ilişkin kapsamlı bir açıklama yapacağını söyledi. Ancak mevcut açıklamasında anlaşmanın ayrıntılarına girmedi. Öte yandan Suriye'nin doğusundaki Rakka ilinde, halk ve aşiret güçlerinin YPG/SDG'ye karşı başlattığı ayaklanma sonucu kent merkezinin büyük bölümü örgütten geri alındı. AA kaynaklarına göre, örgüte ait yerleşkeler basıldı, birçok stratejik nokta halk ve aşiret güçlerinin kontrolüne geçti. Kent merkezindeki YPG/SDG varlığının büyük ölçüde sona erdiği, güvenlik noktaları ve kamu binalarında denetimin devralındığı bildirildi. Kontrolün sağlanmasının

ardından, yerel idari yapıların ve kamu kurumlarının yeniden faaliyete geçirilmesi için çalışmalar başlatıldı. Suriye yönetimi, örgütün bölgeden çekilmesiyle eş zamanlı olarak Rakka'da kamu kurumları ve yerel meclislerin derhal faaliyete geçirilmesi talimatını verdi. Gelişmeler sırasında YPG/SDG'nin Rakka merkezinde kadın ve çocukları alıkoyduğu hapishanenin kontrolü de geri alındı. Serbest bırakılan kadınların sevinç gösterileri yaptığı görüldü. Sosyal medyada paylaşılan görüntülerde, hapishanede çok sayıda çocuğun da tutulduğu dikkat çekti. Ancak çatışmalar sırasında, YPG/SDG'ye bağlı keskin nişancıların Rakka'da ayaklanan sivillere ateş açması sonucu 4 sivil hayatını kaybetti. Bölgede görev yapan AA muhabirlerinin aktardığına göre, Suriye ordusu daha önce Türkiye sınırındaki Tel Abyad'dan iki yeni cephe açmış, buradan Rakka kırsalı ve Haseke yönünde operasyon başlatmıştı. Anlaşma sonrası bu cephelerde de çatışmalar durduruldu. Türkiye Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanı Hakan Fidan bir haber merkezinde verdiği röportajda Suriye'de Şam yönetimi ile SDG arasında varılan ateşkes sürecine değinen Hakan Fidan, sahadaki durumun kırılma noktasına dikkat çekti. Fidan, şu anda DEAŞ mahkumlarının Suriye'den Irak'a tahliyesinin söz konusu olduğunu belirterek, bu süreç nedeniyle ateşkesin bir miktar daha uzatılabileceğini ifade etti. ABD'nin arabuluculuğunda yürüyen bir süreç olduğunu aktaran Fidan, "İdeal olan DEAŞ

mahkumlarının Suriye'den transferi. Bizim istediğimiz zaten çatışma olmaması, tarafların sorunlarını medeni bir şekilde çözmesidir" dedi.

2026 Davos Zirvesi ve Trump'ın Grönland Çıkışı

2026 Dünya Ekonomik Forumu'nun 56. zirvesi, İsviçre'nin Davos kasabasında "Diyalog Ruhu" temasıyla sona erdi. Zirveye 130'dan fazla ülkeden liderler, devlet başkanları ve iş dünyası temsilcileri katılırken küresel ekonomi, teknolojik dönüşüm ve sürdürülebilirlik gibi klasik gündemlerin yanı sıra ABD-Avrupa ilişkilerinde yeni bir döneme girilebileceğinin sinyalleri verildi. Özellikle ABD Başkanı Donald Trump'ın konuşmaları ve gündeme taşıdığı Grönland meselesi, zirvenin en tartışmalı konusu haline geldi. Trump, Davos'taki açıklamalarında ABD'nin Grönland üzerinde daha geniş haklara sahip olması gerektiğini vurgularken, bu talebini "güvenlik" gerekçesine dayandırdı ve müttefiklerine, Washington'un bu stratejik coğrafyada daha etkin rol oynaması gerektiğini söyledi. Grönland'ı ABD'den başka hiçbir devletin koruyamayacağını söyleyen Trump, "Stratejik ulusal güvenliğimiz ve uluslararası güvenlik için Grönland'a ihtiyacımız var." dedi. "Devasa toprak parçasını sadece biz koruyabiliriz." diye konuştu. Trump'ın konuşma yapacağı kongre salonunun

önünde kuyruklar oluştu. Trump, gerginliğin hüküm sürdüğü dakikalarda, konuşmasında Grönland'a askeri müdahale seçeneğinin ortadan kaldırıldığını belirtti. "Muhtemelen, aşırı güç ve kuvvet kullanmaya karar vermedikçe hiçbir şey elde edemeyiz, ki bunu yaptığımız takdirde durdurulamaz olduğumuz çok açık. Ama bunu yapmayacağım. Bu muhtemelen yaptığım en önemli açıklama, çünkü insanlar güç kullanacağını düşündüler. Güç kullanmak zorunda değilim. Güç kullanmak istemiyorum. Güç kullanmayacağım."dedi. Zirvedeki gergin hava bir nebze de olsa dağıldı. Grönland'ın Trump için bu kadar önemli olmasının birçok sebebi bulunmaktadır. Grönland'da var olduğu söylenen nadir toprak mineralleri bu sebeplerden biridir. ABD için büyük öneme sahip olan bu kritik mineraller Trump'ı bölgeye iten sebeplerdendir. Aynı zamanda bu bölge sayesinde deniz ticaret yolları üzerinde de egemenlik kurulabilir. Grönland'ın Danimarka Krallığı'na bağlı olması ve Danimarka'nın da ABD gibi NATO müttefiki olması ise uluslararası ilişkiler açısından bir çelişki ortaya koymaktadır. Normal şartlarda müttefik olan iki devletten biri diğerinin egemenlik alanını tartışmaya açmaktadır. NATO'nun 5.maddesi gereği üye ülkelere yapılan saldırı tüm üyelere yapılmış sayılır. Müttefik yardımı öngörülür fakat otomatik olarak askeri müdahale zorunluluğu bulunmaz. Bundan dolayı olası bir silahlı müdahalede NATO'nun nasıl bir strateji geliştireceği ve hangi yönde kararlar alacağı akıllarda soru işareti oluşturmaktadır.

İran'dan Gelen Resmi Açıklamalar

İran'da son dönemde yaşanan protestolar, ülke içindeki toplumsal ve siyasal gerilimleri yeniden gündeme taşımıştır. Gösteriler özellikle ekonomik sorunlarla birlikte gelen riyalin değer kaybı, yaşam koşullarının ağırlaşması ve siyasi talepler etrafında şekillenmiş, kısa sürede birçok kente yayılmıştır. Protestoların şiddetlenmesiyle birlikte can kayıpları ve güvenlik güçlerinin müdahaleleri uluslararası kamuoyunun da dikkatini çekmiştir. İran hükümeti, protestoların başlamasından bu yana ilk kez resmi ölüm rakamlarını açıklamıştır. Yetkililer, olaylar sırasında toplam 3.117 kişinin hayatını kaybettiğini belirtirken insan hakları izleme kurumları bu sayının çok daha fazla olduğunu açıklamaktadır. İran hükümeti tarafından gelen açıklamada, ölenlerin bir kısmının güvenlik güçleri, bir kısmının ise siviller olduğu ifade edilmiştir. Hükümet, protestoların bazı bölgelerde silahlı grupların ve dış bağlantılı unsurların etkisiyle şiddete dönüştüğünü savunmuştur. Bu söylem, yönetimin protestoları yalnızca toplumsal tepki olarak değil, aynı zamanda güvenlik sorunu olarak ele aldığını göstermektedir. Protestolar sürerken ölü sayısındaki artış dikkat çekmiştir. Gösteriler sırasında yaşanan çatışmalar, gözaltılar ve müdahaleler ülke genelinde tansiyonu

yükseltmiştir. İran yönetimi, güvenliğin sağlanması ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle sert önlemler aldığını vurgulamaktadır. Buna karşılık protestoların tamamen sona ermediği, özellikle büyük şehirlerde zaman zaman yeniden alevlendiği görülmektedir. Dış politika boyutunda ise İran Dışişleri Bakanı Abbas Arakçi'nin ABD'ye yönelik açıklamaları öne çıkmaktadır. Bakan, ABD'yi protestolar konusunda İran'ın iç işlerine müdahale etmekle suçlamış ve bu tutumun iki ülke arasındaki gerginliği artırdığını dile getirmiştir. Bakan Arakçi, özellikle ABD'ye yönelik güçlü bir mesaj vermiş ve İran'ın olası bir dış saldırıya karşı tüm imkânlarıyla karşılık vereceğini belirtmiştir. Arakçi'nin açıklamaları, özellikle ABD'nin bölgeye savaş gemisi grubu gönderdiği bir dönemde yapılmıştır. Bu açıklamalar, protestoların yalnızca iç politika meselesi olarak değil, aynı zamanda uluslararası ilişkiler bağlamında da değerlendirildiğini göstermektedir. Genel olarak bakıldığında İran'daki protestolar, ekonomik sıkıntılar, siyasi talepler ve güvenlik kaygılarının iç içe geçtiği karmaşık bir tablo ortaya koymaktadır. Hükümetin resmi verileri ve sert söylemleri, yönetimin olaylara yaklaşımını yansıtırken; sürecin hem ülke içi istikrar hem de İran'ın dış ilişkileri üzerinde etkili olmaya devam edeceği anlaşılmaktadır.

Trump'ın Gümrük Tehditleri Kanada'yı Çin'e Yöneltiliyor

ABD Başkanı Donald Trump, Cumartesi günü yaptığı açıklamada, Ottawa'nın Pekin ile bir ticaret anlaşmasına varması halinde Amerika Birleşik Devletleri'ne giren tüm Kanada mallarına yüzde 100 gümrük vergisi uygulanacağı tehdidinde bulundu. Trump, sosyal medya platformu Truth Social üzerinden yaptığı paylaşımda, "Kanada Çin ile bir anlaşma yaparsa, ABD'ye giren tüm Kanada malları ve ürünlerine derhal yüzde 100 gümrük vergisi uygulanacaktır" ifadelerini kullandı. ABD Başkanı, Kanada Başbakanı Mark Carney'den "vali" olarak bahsederken, Kanada'nın Amerikan pazarına yönelik Çin ürünleri için bir "teslimat limanı" hâline gelmesine izin verilmesinin "çok büyük bir hata" olacağını savundu. Pekin ile daha yakın ekonomik ilişkilerin Kanada için ciddi sonuçlar doğuracağını öne süren Trump, "Çin, Kanada'yı canlı canlı yiyecek, tamamen yutacak; işletmelerini, sosyal dokusunu ve genel yaşam biçimini yok edecek" değerlendirmesinde bulundu. Kanadalı yetkililer ise Trump'ın gümrük vergisi tehdidine kamuoyuna açık bir yanıt vermedi. Geçtiğimiz hafta Kanada, Başbakan Carney'nin Çin ziyaretinin ardından Pekin ile prensipte bir ticaret anlaşmasına varıldığını duyurmuştu. Söz konusu anlaşma kapsamında, Çin menşeli elektrikli araçlara uygulanan gümrük vergilerinin, Kanada tarım ürünlerine yönelik vergilerin azaltılması karşılığında hafifletilmesi öngörülüyor. Trump, Cuma günü yaptığı bir başka açıklamada, Kanada'nın Grönland için önerdiği "Altın Kubbe" koruma planına karşı çıktığını ve Ottawa'nın bu tercihiyle "Çin ile iş yapmaktan yana oy kullandığını" ileri sürdü. Trump'ın Ocak ayında göreve gelmesinden bu yana Washington ile Ottawa arasındaki ilişkiler belirgin şekilde geriledi. Carney, başkanın ilk yılında uygulanan ABD

gümrük vergilerine karşı koymaya çalışırken, Kanada'nın ABD'nin 51. eyaleti olması yönündeki çağrılara da açıkça karşı çıktı. İlişkilerdeki bu gerilim üzerine Trump, Perşembe günü, Carney'nin Dünya Ekonomik Forumu'ndaki açıklamalarına misilleme olarak Kanada'nın "Barış Kurulu"na katılma davetini geri çekti. Geçtiğimiz hafta Kanada Başbakanı Mark Carney'nin Çin'e giderek Devlet Başkanı Xi Jinping ile görüşmesi ve çeşitli anlaşmalar imzalaması, Washington-Ottawa hattındaki gerilimi daha da derinleştirmiş gözüküyor. Trump'ın göreve geldiğinden bu yana Kanada ile ilişkilerin kötüleşmesi, Carney'i "vali" olarak nitelendirmesi ve Kanada'nın ABD'nin 51. eyaleti olabileceğine dair imalarda bulunması, yalnızca diplomatik değil aynı zamanda kamuoyu nezdinde de ciddi bir kırılmaya yol açmıştır. Bu bağlamda, Carney söz konusu söylemleri görmezden gelse dahi Kanada kamuoyunun bunu affetmesi zor görünüyor; olası bir geri adım, iç politikada ciddi bir tepkiyle karşılaşabilir. Nitekim Carney'nin, Trump'ın gümrük tarifeleri karşısında sergilediği milliyetçi tutum dikkate alındığında, Çin ile yakınlaşmadan geri adım atması olası görünmemektedir. Aksine, bu süreç Kanada'nın Çin ile ekonomik ilişkilerini daha da derinleştirmesine zemin hazırlayabilir. Trump'ın gümrük vergilerini artırması ise

Çin açısından stratejik bir fırsat yaratmakta; Pekin, Kanada'ya siyasi ve ekonomik destek sunarak yeni bir ortak kazanma imkânı elde etmektedir. Bu gelişmeler, ABD'nin mevcut müttefiklerini baskı politikaları yoluyla kendisinden uzaklaştırarak giderek daha yalnız bir konuma sürüklendiğine işaret etmektedir.

Japonya'da ABD'den Alınan Silah Sistemlerinde Teslimat Krizi: 1,1 Trilyon Yenlik Gecikme

Japonya Sayıştayının ocak ayında parlamentoya sunduğu denetim raporu, ABD'nin Yabancı Askeri Satışlar (FMS) programı kapsamında imzalanan sözleşmelerde ciddi aksaklıkları ortaya koydu. Rapora göre 2018 mali yılından bu yana yapılan alımlarda yaklaşık 1,1 trilyon yen (6,9 milyar dolar) tutarında askeri ekipman, üzerinden beş yılı aşkın süre geçmesine rağmen Japon Öz Savunma Kuvvetleri'ne teslim edilmedi. Denetim, toplam 118 tedarik dosyasının sözleşmede öngörülen takvimlerin çok ötesinde kaldığını ve gecikmelerin ağırlıklı olarak Amerikan üreticilerden kaynaklandığını gösterdi. Bu durum, bazı birliklerin planlanan modern sistemler yerine eski ekipmanlarla görev yapmaya devam etmesine yol açtı. En kritik

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

örneklerden biri, hava erken uyarı görevlerinde kullanılan E-2D Advanced Hawkeye uçaklarının bakım ekipmanında yaşandı. Teslimat süresi içinde gelmesi gereken parçaların hâlâ ulaşmamış olması, hava kuvvetlerinin operasyonel hazırlığını doğrudan etkiledi. Raporda, FMS sözleşmelerinde teslim tarihinin yalnızca “tahmini” olarak yer aldığı ve ABD hükümeti açısından bağlayıcı olmadığı vurgulandı. Japonya, ödemeleri peşin yaptıktan sonra takvim üzerinde herhangi bir yaptırım gücüne sahip olamadı. ABD tarafı, çoğu kez Japonya'nın onayı olmadan idari işlemlerle teslimat planlarını tek taraflı değiştirdi. Sayıştay, ödenmiş fakat yıllarca sonuçlanmamış sözleşmelerin hem mali risk hem de operasyonel boşluk yarattığını belirtti. Ayrıca sistemin yapısal sorunlarına dikkat çekildi: Japonya, üretici şirketlerle doğrudan muhatap olamıyor; süreç tamamen ABD hükümeti üzerinden yürütülüyor. Bu da üretim takvimleri, maliyet kalemleri ve gecikme gerekçeleri konusunda şeffaflığı sınırlandırıyor. Savunma Bakanlığı'nın ABD makamlarıyla defalarca girişimde bulunduğu ancak somut ilerleme sağlanamadığı kaydedildi. Bakanlık, bundan sonra sözleşme takibini güçlendirme ve gecikmeleri daha yakından izleme sözü verdi. Denetim raporu ise özellikle yedek parça ve destek ekipmanı gibi operasyonel kullanılabilirliği doğrudan etkileyen kalemlerde FMS yönteminin yeniden değerlendirilmesi gerektiğini önerdi. Dolayısıyla, Japonya'nın giderek artan ölçüde ABD yapımı sistemlere bağımlı hale gelmesi, teslimatların uzun süreli

aksaması halinde çok boyutlu bir hazırlık sorunu yaratma potansiyeli taşıyor. Bu tablo, FMS'nin müttefikler için güvenlik ve standartlaşma sağladığı iddiasına rağmen, üretim kapasitesi ve öncelik değişimleri söz konusu olduğunda ciddi kırılmalıklar barındırdığını gösteriyor.

Kıbrıs'ta Devam Eden Çözumsuzlük ve BM Görüşmeleri

Birleşmiş Milletler öncülüğünde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Tufan Erhürman ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi Cumhurbaşkanı Nikos Hristodulidis'in 28 Ocak tarihinde bir araya gelmesi planlanmaktadır. Planlanan bu görüşme, çözüme kavuşturulamayan konuların yeniden müzakere edilmesi açısından kritik bir adım olarak değerlendirilmektedir. Zira Hristodulidis, Kuzey Kıbrıslı Türk liderler, Yunanistan, Türkiye ve İngiltere temsilcileri arasında gerçekleşen önceki görüşmelerde, adanın iki yakasını birbirine bağlayan geçiş noktalarının yeniden açılması konusunda anlaşmaya varılamamıştır. Aynı şekilde, tampon bölgeye güneş enerjisi sistemi kurulması önerisi de taraflar arasında uzlaşma sağlanamayan konular arasında yer almaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi arasında geçmişte başlayan ve günümüzde de devam eden anlaşmazlıkların temeli 1960'lı yıllara dayanmaktadır. Bu bağlamda ada üzerinde düzenleyici bir role sahip olan "garantör devletler" bulunmaktadır. Garantörlük, bir devletin başka bir devletin bağımsızlığını, anayasal düzenini ve güvenliğini korumayı uluslararası bir antlaşma çerçevesinde üstlenmesi anlamına gelmektedir. Kıbrıs meselesi açısından bu düzenleme, 1960 tarihli Garanti Antlaşması ile tesis edilmiştir. Söz konusu antlaşma ile Türkiye, Yunanistan ve Birleşik Krallık garantör devletler olarak belirlenmiştir. Türkiye, Kıbrıs Türk toplumunun güvenliğini ve siyasi eşitliğini korumak amacıyla bu statüyü üstlenmiştir. Yunanistan, Kıbrıs Rum toplumuyla olan tarihsel ve kültürel bağları nedeniyle Rum toplumunun çıkarlarını güvence altına almak için garantör olmuştur. Birleşik Krallık ise sömürge yönetiminden çekilirken adadaki askerî üslerini ve Doğu Akdeniz'deki stratejik çıkarlarını korumak amacıyla garantör devlet olarak sistemde yer almıştır. Kıbrıs henüz bölünmemişken ve Kıbrıs Cumhuriyeti adı altında üniter bir devlet olarak varlığını sürdürdüğü dönemde, 1963–1964 yıllarında yaşanan Kanlı Noel olaylarıyla Kıbrıs Türklerine yönelik saldırılar başlamıştır. Türkiye, garantör devletlerden biri olarak yasal hakkını kullanarak Kıbrıs Türklerine yardım etmek istemiş; ancak Amerika Birleşik Devletleri'nin engeliyle karşılaşmıştır. Johnson Mektupları aracılığıyla Türkiye, Kıbrıs'a yönelik olası bir müdahale durumunda ABD'den destek alamayacağını açık biçimde görmüştür. Bu gelişmenin ardından Türkiye, ABD merkezli dış

politikasında değişikliğe gitmiş, Sovyetler Birliği ile ilişkilerini geliştirmiş ve savunma sanayisinde daha bağımsız bir üretim anlayışına yönelmiştir. 1974 yılında Yunanistan'da meydana gelen darbe Kıbrıs'ı da doğrudan etkilemiş ve Yunan cuntasının desteklediği Nikos Sampson, Cumhurbaşkanı Makarios'u devirmiştir. Bunun üzerine Türkiye, Kıbrıs'a iki aşamalı bir askeri hareket düzenlemiş ve adanın yaklaşık yüzde 36'sını kontrol altına almıştır. Bu gelişmelerin ardından 1975 yılında Kıbrıs Türk Federe Devleti kurulmuş, 1983 yılında ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilan edilmiştir. Ancak bu devlet, Türkiye dışında hiçbir ülke tarafından tanınmamaktadır. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ise 2004 yılından itibaren Avrupa Birliği üyesidir. Tüm bu tarihsel ve siyasi gelişmeler ışığında yapılması planlanan görüşmeler, Kıbrıs sorununun geleceği açısından önemini korumakta ve uluslararası kamuoyu tarafından dikkatle takip edilmektedir.

Gazze'de Ateşkesin İkinci Aşaması: Çözüm mü, Yeni Bir Çatışma mı?

Gazze'de ateşkesin ikinci aşamasının başladığının 14 Ocak'ta ilan edilmesi ile sahadaki askeri gerçeklik arasındaki çelişki, sürecin temel paradoksunu açık biçimde ortaya koymaktadır. Ateşkes duyurusundan

yalnızca saatler sonra İsrail'in Gazze'de saldırılarını sürdürmesi, ateşkesin hukuki bir çerçeveden ziyade siyasi bir araç olarak kullanıldığını göstermektedir. İsrail'in ateşkes anlaşmasını binlerce kez ihlal etmiş olması ve bu süreçte yüksek sivil kayıpların yaşanması, ateşkesin fiili bir barış ortamı üretmekten uzak olduğunu ortaya koymaktadır. Bu tablo, ateşkes sürecinin taraflar arasında güven inşa eden bir mekanizma olmaktan ziyade, güç mücadelesinin yeni bir biçimine dönüştüğünü göstermektedir. Kahire'de yürütülen görüşmeler sonucunda oluşturulan Filistin teknokratik komitesi, Gazze'nin geleceği açısından kritik bir yapı olarak ortaya çıkmıştır. Ancak bu komitenin Filistinli grupların iradesinden ziyade uluslararası aktörlerin baskısıyla şekillenmesi, Filistin toplumunda meşruiyet tartışmalarını beraberinde getirmiştir. Bir yandan Gazze'deki idari boşluğu doldurmayı amaçlayan bu yapı, diğer yandan Barış Konseyi'ne bağlı olması nedeniyle Filistin'in siyasi özerkliğini sınırlayan bir mekanizma olarak değerlendirilmiştir. Böylece Gazze'nin yönetimi, yerel siyasi aktörlerden ziyade uluslararası güçlerin etki alanına girmiştir. İsrail'in teknokratik Filistin yönetimine karşı çıkmasının temelinde yalnızca güvenlik kaygıları değil, aynı zamanda iç siyasi hesaplar bulunmaktadır. Netanyahu'nun koalisyon ortakları, Gazze'den çekilmeyi veya Filistin siyasi varlığının tanınmasını stratejik bir yenilgi olarak değerlendirmektedir. Bu nedenle İsrail yönetimi, Gazze'de kalıcı bir çözümden ziyade kriz yönetimini tercih etmektedir.

Filistin'i temsil edebilecek kurumsal bir yapının ortaya çıkması, İsrail'in askeri ve siyasi manevra alanını daraltacağı için bilinçli şekilde engellenmiştir. Ancak ABD'nin baskısı, İsrail'i bu konuda sınırlı bir geri adım atmaya zorlamıştır. Hamas'ın teknokratik komite konusunda gösterdiği görece esneklik, örgütün yalnızca askeri bir aktör değil, aynı zamanda siyasi bir aktör olarak konumlanma çabasının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Hamas, komitenin ateşkesin ikinci aşamasının uygulanması ve Gazze'de insani koşulların iyileştirilmesi açısından önemini farkındadır. Bu tutum, Hamas'ın mutlak çatışma stratejisi yerine kontrollü siyasi müzakereyi tercih ettiğini göstermektedir. Ancak silahsızlanma konusunda taviz vermemesi, örgütün askeri kapasitesini stratejik bir koz olarak koruma niyetini ortaya koymaktadır. Ateşkesin ikinci aşaması, Gazze'de teknokratik yönetimin kurulması, uluslararası istikrar gücünün konuşlandırılması, silahsızlanma sürecinin başlatılması ve yeniden inşa faaliyetlerinin hayata geçirilmesi olmak üzere dört temel sütun üzerine inşa edilmiştir. Buna karşılık İsrail'in Gazze'den kademeli olarak çekilmesi öngörülmektedir. Ancak İsrail'in tampon bölge ve Refah geçiş noktası üzerindeki ısrarı, ateşkesin uygulanabilirliğini zayıflatan temel faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, ateşkesin yalnızca Filistin-İsrail arasında değil, ABD-İsrail arasında da bir görüş ayrılığı alanı yarattığını göstermektedir. Silahsızlanma meselesi, ateşkesin ikinci aşamasındaki en kritik ve en tartışmalı başlık olarak öne çıkmaktadır. İsrail ve ABD, Hamas'ın

askeri kapasitesinin tasfiye edilmesini ateşkesin ön şartı olarak görürken, Hamas silahlı direnişi meşru bir hak olarak değerlendirmektedir. Zorla silahsızlanmanın pratikte mümkün olmaması, tarafları alternatif formüllere yöneltmektedir. Silah kullanımının dondurulması ve uluslararası izleme mekanizması gibi öneriler, askeri çatışmayı tamamen sona erdirmeden kontrol altına alma çabası olarak okunabilir. Bu tartışma, Gazze meselesinin yalnızca askeri değil, aynı zamanda hukuki ve ideolojik bir boyuta sahip olduğunu göstermektedir. Uluslararası istikrar gücünün oluşturulması, ateşkesin sürdürülebilirliği açısından kritik bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak bu gücün kimlerden oluşacağı ve hangi yetkilere sahip olacağı konusunda ciddi anlaşmazlıklar bulunmaktadır. İsrail'in Türkiye'nin bu güce katılımını reddetmesi, bölgesel güç dengelerinin ateşkes sürecine doğrudan yansıdığını göstermektedir. Filistinli grupların uluslararası gücün iç siyasete müdahale etmemesi gerektiği yönündeki vurgusu ise egemenlik kaygısını ortaya koymaktadır. Bu durum, uluslararası istikrar gücünün barış aracı mı yoksa kontrol mekanizması mı olacağı sorusunu gündeme getirmektedir. Gazze'nin yeniden inşası, ateşkesin en önemli insani boyutunu oluşturmaktadır. Ancak İsrail'in güvenlik gerekçesiyle yeniden inşa sürecini kontrol altında tutması, bu sürecin siyasi bir araç olarak kullanıldığını göstermektedir. Gazze'nin büyük

bölümünün işgal altında olması, Refah geçişinin kapalı tutulması ve insani yardımların sınırlanması, yeniden inşa sürecinin fiilen engellendiğini ortaya koymaktadır. Bu tablo, İsrail'in ateşkesi kalıcı bir barıştan ziyade stratejik üstünlüğünü koruma aracı olarak gördüğünü göstermektedir. Barış Konseyi ve teknokratik komite, Gazze'de yeni bir yönetim modeli oluşturma çabasının kurumsal boyutunu temsil etmektedir. Ancak bu yapıların İsrail'in güvenlik önceliklerine göre şekillendirilme ihtimali, Filistin'in siyasi iradesinin zayıflatılması riskini beraberinde getirmektedir. Bu noktada ABD'nin İsrail üzerindeki etkisi belirleyici olacaktır. ABD'nin İsrail'i ne ölçüde sınırlayabileceği, ateşkesin geleceğini belirleyecek temel faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak Gazze'de ateşkesin ikinci aşaması, askeri çatışmanın sona ermesinden ziyade yeni bir güç mücadelesinin başlangıcını temsil etmektedir. İsrail, Hamas, ABD ve bölgesel aktörler arasındaki çıkar çatışması, ateşkes sürecini yapısal olarak kırılğan hale getirmektedir. Teknokratik yönetim modeli Filistin için geçici bir çözüm olarak ortaya çıkmış olsa da, uzun vadede Gazze'nin siyasi geleceğini belirleyecek temel meseleler olan silahsızlanma, egemenlik, güvenlik ve yeniden inşa konuları çözülmeden kalmaya devam etmektedir. Bu çerçevede Gazze'deki ateşkes süreci, yalnızca bir güvenlik meselesi değil, aynı zamanda bölgesel ve küresel güç dengelerinin yeniden şekillendiği stratejik bir mücadele alanı olarak değerlendirilmelidir.

Pasifik'te Derin Deniz Madenciliği ve Jeopolitik Çatışma

ABD'nin Venezuela'ya yönelik son askeri hamleleri, yalnızca siyasi müdahale olarak değil aynı zamanda enerji ve kritik maden tedarik zincirleri üzerindeki küresel rekabetin bir parçası olarak okunuyor. Washington için enerji kaynaklarını ve stratejik metalleri kontrol etmek artık doğrudan güç projeksiyonunun ayrılmaz unsuru haline gelmiş durumda. Bu yaklaşım, giderek Pasifik okyanus tabanına da yansıyor. Pasifik'te en çok dikkat çeken alan, Hawaii ile Meksika arasında yer alan ve Uluslararası Deniz Yatağı Otoritesi (ISA) tarafından yönetilen ClarionClipperton Bölgesi (CCZ). Burada dört ila altı kilometre derinlikte patates büyüklüğünde nodüller bulunuyor. Nikel, kobalt, bakır ve manganez açısından zengin bu nodüller; elektrikli araç bataryaları, akıllı telefonlar ve rüzgâr türbinleri için kritik önemde. Madencilik süreci, deniz tabanında robotik "vakum" sistemleriyle nodüllerin toplanıp gemilere aktarılmasını ve ardından kıyıda işlenmesini içeriyor. Bunun yanında hidrotermal bacalardaki sülfid yatakları ve

denizaltı dağlarındaki kobalt açısından zengin kabuklar da şirketlerin hedefinde. Bu kaynakların önemi iki nedene dayanıyor: Enerji dönüşümüyle birlikte nikel, kobalt ve manganez talebinin önümüzdeki yirmi yılda en az iki katına çıkması bekleniyor. Ayrıca mevcut tedarik zincirleri birkaç ülkeye yoğunlaşmış durumda; bu da demokratik ülkelerde "boğaz noktaları" endişesini artırıyor. Bu nedenle deniz tabanı mineralleri, temiz enerji ve savunma sanayii için alternatif kaynak olarak görülüyor. Ancak CCZ yalnızca madencilik için değil, aynı zamanda balıkçılık açısından da kritik. İklim değişikliği nedeniyle orkinos türleri –büyük gözlü, çizgili ve sarı kanat– bu bölgeye yöneliyor. Modeller, bu türlerin biyokütlesinde %10 ila %30 artış öngörüyor. Dolayısıyla madencilik faaliyetleri ile orkinos avcılığı aynı deniz alanında çakışacak. Madencilik sırasında oluşan tortu bulutları yüzlerce kilometre yatayda ve yüzlerce metre dikeyde yayılabiliyor. Bu durum plankton ve zooplanktondan başlayarak tüm besin zincirini etkileyebilir; orkinos stokları da risk altında. Pasifik ekonomileri için orkinos balıkçılığı hayati gelir kaynağı olduğundan, bu çakışma ciddi bir endüstriyel çatışma anlamına geliyor. Nitekim 2025'te Cook Adaları hem Çin ile "Mavi Ortaklık" anlaşması imzaladı hem de ABD ile bilim temelli sorumlu kalkınma taahhüdünde bulundu. Aynı yıl ABD İçişleri Bakanlığı, Amerikan Samoası yakınlarında derin deniz madenciliği için federal kiralama sürecini başlattı. Yerel liderler, balıkçılık ve kültürel yaşam üzerindeki risklere dikkat çekerek daha geniş istişare talep etti. Bilimsel belirsizlikler hâlâ büyük. Madencilik, yaşam

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

barındıran tortu tabakalarını ortadan kaldırıyor ve plümler kilometrelerce öteye taşınabiliyor. On yıllar önce yapılan küçük ölçekli denemelerin izleri hâlâ biyolojik çeşitlilikte azalma gösteriyor. 2024 tarihli bir çalışma, plümlerin metalleri orta su tabakalarına taşıyabileceğini ve henüz tam olarak tanımadığımız deniz yaşamını tehdit edebileceğini ortaya koydu. Ekosistemlerin toparlanması yüzyıllar sürebilir, hatta hiç gerçekleşmeyebilir. Bu nedenle Pasifik ülkeleri, ISA'da henüz onaylanmamış olan işletme lisanslarına karşı moratoryum veya ihtiyatlı duraklama çağrısı yapıyor. Aynı zamanda Yüksek Denizler Antlaşması'nı onaylayarak deniz koruma alanları oluşturma ve çevresel etki değerlendirmelerini zorunlu kılma yoluna gidiyorlar. Egemenlik burada somut bir mesele: Cook Adaları'nda madencilığe başlanıp başlanmayacağına toplum tartışmaları ve bilimsel veriler ışığında karar veriliyor; Amerikan Samoası'nda ise federal süreçlerin balıkçılığa dayalı geçim kaynaklarını zedelememesi için mücadele veriliyor. Sonuçta mesele basit: Henüz tam olarak anlaşılmamış bir ekosistemi batarya metalleri ve askeri uygulamalar uğruna riske atmak mı, yoksa döngüsel malzeme kullanımı, daha güçlü kara madenciliği standartları ve sağlam okyanus koruma politikalarıyla enerji dönüşümünü inşa etmek mi? Pasifik merkezli, bilim, kültür ve toplumsal onaya dayalı yönetim; derin denizle ilgili kararların yalnızca bir sonraki emtia döngüsüne değil, insanlara ve doğaya fayda sağlaması için en güçlü şansı sunuyor.